

A person is seen from the chest up, holding a professional video camera with a microphone. They are standing on a city street, looking through the camera's viewfinder. The background shows a row of multi-story brick buildings with white window frames and balconies. A green pharmacy sign is visible on one of the buildings. The overall scene is brightly lit, suggesting daytime.

DE 'BROMMET LEERSCHOOL'

Wie denkt aan Frans Bromet hoort automatisch zijn slepende stem die zijn documentaires ondersteunt. De liefde voor het vak straalt af van wat hij maakt. "Lang met iets bezig zijn en het opeens af hebben. Iets maken dat er voorheen nog niet was. Het is het mooiste aspect van het werk, daar kan ik écht even van genieten." Via cursussen en 'Stichting De frisse blik' dragen Bromet en consorten hun liefde en kennis van het vak nu ook over op de film- en programmamakers van de toekomst. Teun van Thiel Sjoerd de Vries-Featurez.com

Het pand waarin Bromet & Dochters gevestigd is – het oude gemeentehuis van het pittoreske IJpendam – past exact bij de werkwijze van het bedrijf. Frans Bromet: “Ik zeg wel eens dat er twee manieren zijn om televisieprogramma’s te maken: de industriële manier, die in Hilversum veel wordt gehanteerd met al zijn formats, en de ambachtelijke manier... zoals wij het doen. Wat mij betreft gebeurt dat tegenwoordig veel te weinig.”

Om te zorgen dat de ambachtelijke manier van programma’s en documentaires maken blijft voortbestaan, heeft Bromet & Dochters door de jaren heen nieuwe activiteiten ontplooid. “Het maken van documentaires voor de publieke omroep is nog altijd de hoofdactiviteit, net als het maken van opdrachtfilms voor instanties en bedrijven”, legt Frans Bromet uit. “Maar daarnaast hebben we een cursusgedeelte, waar we cursussen geven in programma maken of onderdelen van dat vak. We verzorgen bijvoorbeeld ook masterclasses interviewen, met mensen als Hanneke Groenteman, Djoeke Veeninga, Frenk van der Linden, Sunny Bergman, Coen Verbraak en mijzelf”

DE FRISSE BLIK

In een ander deel van het fraaie ‘Bromet-pand’ is bovendien Stichting De frisse blik gevestigd, die wordt geleid door Mirna Ligthart en Lucas Westerbeek, die ook is aangeschoven in de cursusruimte. “We houden ons bezig met media-educatie. We proberen leerlingen en hun docenten te leren hoe media gemaakt worden”, legt Westerbeek uit. “We laten zien dat het gemaakt wordt door interviewers, editors en cameramannen en tonen aan dat het vaak niet de werkelijkheid is waar je naar denkt te zitten kijken. Dit combineren we allemaal met het zelf maken van reportages en documentaires. Met een grote bus vol laptops, iPads, camera’s en microfoons gaan we in het hele land op bezoek bij scholen, waar we met leerlingen aan de slag gaan. Basisschool, middelbaar onderwijs, Pabo-studenten... het kan allemaal.” Volgens Frans Bromet wordt hiermee een gat gevuld in het onderwijs: “Literatuur komt in het onderwijs volop aan bod, maar er wordt geen les gegeven over de media – al helemaal niet in combinatie met de praktijkkant die er bij ons aan vast zit. Er is een enorm braakliggend gebied op dat vlak, daar springt De frisse blik op in.”

INZICHT VERSCHAFFEN

Het onderwijs dat nu op het gebied van mediawijsheid gegeven wordt – als het al gegeven wordt – is volgens Bromet en Westerbeek ontoereikend. Bromet: “Het springt niet in op de fenomenen die zich door de jaren heen ontwikkeld hebben.” Westerbeek vult aan: “Het heeft ook met de nieuwe tijden te maken. Leerlingen en leraren zijn enthousiast, maar je ziet dat leerlingen het veel sneller oppikken. Docenten lopen wat dat betreft echt achter. Op de Pabo gaan we aanstaande leraren een beetje bijspijkeren op dat gebied. Het zijn korte cursussen, ook om de kosten te beperken. Twee dagen, een dagdeel of workshops van een paar uur. Daarom hebben we ook iPads aangeschaft waar op gemonteerd kan worden, dat werkt allemaal lekker snel.” Het is allemaal vooral bedoeld om de jeugd inzicht te verschaffen in het vak en de media. Bromet: “Vanaf groep 3 is alles gericht op tekst en dergelijke, maar je leert niet hoe al die beelden gemaakt worden die op je af komen. Wat voor invloed heeft het? Hoe word je als kijker beïnvloed in je kijkgedrag? Die dingen willen wij ze leren.”

NIET OORDELEN

Het sluit aan op de manier waarop gewerkt wordt bij Bromet & Dochters. In de documentaires van Frans Bromet zelf is alles echt. Covershots gebruikt hij niet, de mensen moeten vooral te zien krijgen hoe het écht is. De mensen achter De frisse blik komen dan ook voort uit de ‘Brometleerschool’. “We regisseren niets en proberen zo min mogelijk te manipuleren. Als dat toch gebeurt, dan laten we het ook zien, zelfs in onze opdrachtfilms. Die maken we namelijk in dezelfde stijl als de documentaires. We laten zien hoe het echt is en kunnen zo perfect de problemen binnen bedrijven blootleggen. Niets regisseren, maar juist registreren en een spiegel voorhouden.” Een andere les die Frans Bromet door de jaren heen heeft geleerd is om niet te oordelen over de mensen die hij interviewt: “Anders vertellen mensen je niks. Je moet afscheid nemen van je vooroordelen. Ze zijn er genoeg hoor, interviewers die oordelen. Neem Matthijs van Nieuwkerk. Hij is heel populair, maar is wel een interviewer met oordelen. Die hoor je de hele tijd. In die korte vluchtige interviewtjes kom je daar mee weg, maar als hij mensen langer zou moeten interviewen, krijgt ‘ie er niks uit.” Het is meteen één van de moeilijkheden bij de zoektocht naar nieuw talent, merken Bromet en Westerbeek. “Het is voor veel mensen moeilijk om goed te luisteren en niet te oordelen. Je moet er aanleg voor hebben. Punt is ook dat talent niet zo heel veel de kans krijgt. Wat televisie doet, is werken in formats. Je krijgt een voorschrift waarin staat hoe je moet werken. Het moet vooral ook inwisselbaar zijn, het persoonlijke is niet meer zo belangrijk voor televisie.”

VERGROEID

Bromet zelf heeft het vak geleerd door het gewoon te gaan doen. Eerst tientallen jaren als cameraman voor andere

regisseurs en producenten. “Later ben ik zelf gaan produceren en heb ik eigen programma’s en series gemaakt. Als cameraman ben ik helemaal vergroeid geraakt met de camera. Dat heeft als voordeel dat ik niet over de camera-bediening hoeft na te denken als ik mensen moet interviewen, dat gaat automatisch. Ik moest me alleen wel meer bekwamen in het inhoudelijke, maar daar ben ik ingegroeid. ‘Buren’, één van de eerste series die ik deed, was een behoorlijk succes. Omdat ik die ook zelf kon produceren, werd ik ondernemer. Toen moest ik mensen in dienst gaan nemen. Een hele stap, omdat je ook ineens de verantwoordelijkheid voor andere mensen krijgt. Je moet voortdurend opdrachten krijgen en mensen aan het werk houden. Bovendien moet je ook nog eens proberen om leuke opdrachten te krijgen. Gelukkig hebben we op dat gebied niet hoeven schipperen. We hebben in de regel genoeg dingen om handen om ook nee te kunnen zeggen tegen dingen. We zeggen trouwens sowieso nee als we vinden dat iets niet bij ons past. Geënceneerde dingen doen we gewoon niet, klaar.”

“WE REGISSEREN NIETS EN PROBEREN ZO MIN MOGELIJK TE MANIPULEREN”

TECHNIEKEN

Frans Bromet heeft door de jaren heen honderden mensen gesproken bij het maken van zijn producties. Hij is heel wat aparte vogels tegengekomen, maar is naar eigen zeggen niet anders naar ‘de mens’ gaan kijken. “Wel kan ik waarschijnlijk wat sneller zien wat er speelt bij mensen, doordat ik nu eenmaal heel veel mensen geïnterviewd heb. Ik geef soms zelfs les aan psychologen, om mijn interviewtechnieken aan ze uit te leggen. Een heel leuk en onverwacht resultaat van mijn werkzaamheden. Wat dat betreft zou ik ook wel eens politiemensen willen lesgeven in het ondervragen. Dat moet ook bijzonder interessant zijn.” Op de vraag wat het mooiste is aan zijn vak, reageert Bromet helder: “Ik heb net de lange documentaire ‘Alles van waarde’ gemaakt, die tijdens IDFA in première ging en deze maand in de bioscopen zal draaien. De première was in een uitverkocht Tuschinski1. Dat is een mooie ervaring, maar het is al net zo heerlijk als je zelf vindt dat iets goed gelukt is, of het nou een bedrijfsfilm of een documentaire is. Dat komt ook doordat wij veel met toeval werken. Het is dan niet zomaar vanzelfsprekend dat alles aan de allerhoogste kwaliteitseisen voldoet. Je kan namelijk ook stugge ontoegankelijke mensen treffen, maar ook die moet je soms in je films hebben. Ook zij hebben namelijk verhalen.”

VAN NIETS NAAR IETS

Lucas Westerbeek noemt vooral het creatieproces als mooiste aspect van het werk: “Het is mooi dat je eerst alleen

nog maar een idee hebt, maar dat daar uiteindelijk een echt programma uit ontstaat. Helemaal vanuit niets opeens iets maken. Dat is eigenlijk al net zo met De frisse blik. Je merkt dat media een ondergeschoven kindje zijn in het onderwijs, dan bedenk je iets waarmee je aan de gang gaat en nu heb je een organisatie die overal het land in gaat om de jongeren mediawijsheid bij te brengen. Dat zijn mooie dingen om te zien ontstaan. Het bestond ook gewoon nog niet, al wisten we dat niet toen we begonnen." Dat goede ideeën navolging krijgen is inmiddels al gebleken. Bromet: "Gisteren was op de radio een interview met acteur Gijs Scholten van Aschat, die naar eigen zeggen een nieuw idee had ontwikkeld: les in mediawijsheid gaan geven op scholen. Tja, dat doen we dus al jaren, maar hij kreeg er tien minuten de ruimte voor op de radio. Als een redactie dan alleen maar even op mediawijsheid had gezocht in Google, dan waren ze De frisse blik al tegengekomen."

NIEUW TALENT

"Op sommige opleidingen wordt al wel lesgegeven in mediawijsheid, maar nergens wordt er ook zo'n praktijkkant aan gehangen", gaat Westerbeek verder. "Er is niemand die met zoveel apparatuur het land in trekt en de kinderen hun eigen filmpjes laat maken. Ons Youtube-kanaal (zoek op 'de frisse blik', red.) staat inmiddels vol met voorbeelden."

"GEËNSCENEERDE DINGEN DOEN WE GEWOON NIET, KLAAR"

Bromet en consorten zijn altijd op zoek naar nieuw talent. Cameramensen, editors, interviewers...soms dienen ze zich aan tijdens de masterclasses die bij Bromet verzorgd worden. "Echt leuk om te doen", vindt Bromet. "Voor de deelnemers is het bovendien een prachtige kans. In een klein groepje interviewtechnieken leren van iemand als Hanneke Groenteman. Niet in een klaslokaal of op een industrieterrein, maar midden in een bedrijf, waar ondertussen gewoon mensen aan het werk zijn. Ze vinden dat leuk om te zien en wij laten graag zien hoe we het doen, dat komt dus mooi uit. Die openheid hebben we trouwens altijd al gehad. Hopelijk dragen we er zo aan bij dat de ambachtelijke manier van televisie maken behouden blijft." ■